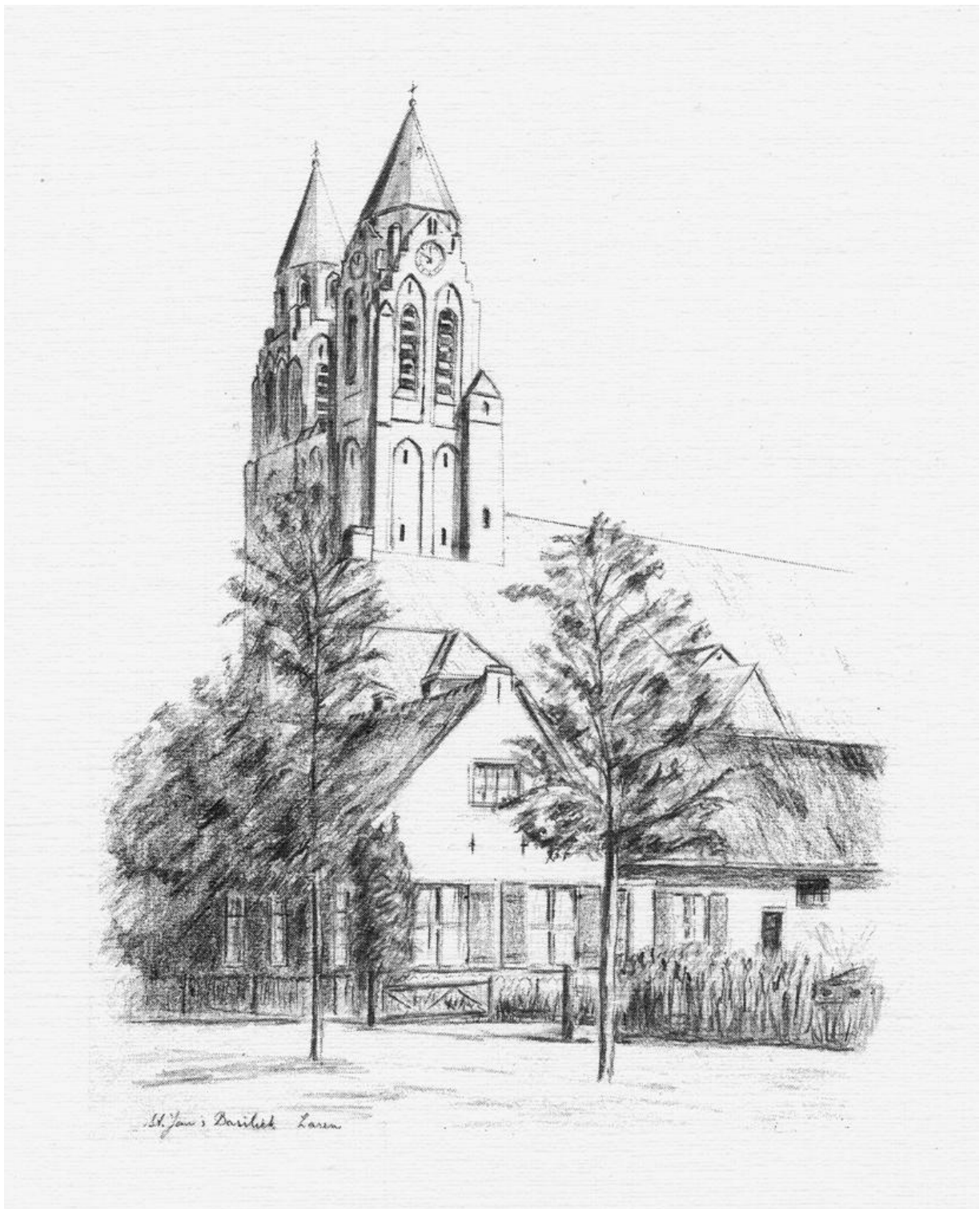

INFORMATIE OVER DE SINT JANSBASILIEK IN LAREN

*Parochiegemeenschap Sint Jan - Goede Herder
Brink 31, 1251 KT Laren
www.sintjanlaren.nl*

Sint Jan Basilica Minor

Al vanaf de 11de eeuw zijn de kerken in Laren gewijd **aan Johannes de Doper**. De Sint Jansbasiliek zoals hij nu aan de Brink in Laren staat, is bijna 100 jaar oud. Maar de geschiedenis van de parochie gaat terug tot in de Middeleeuwen. De huidige kerk werd onder leiding van architect **Wolter te Riele** gebouwd in 1924/'25.

De beide imposante torens steken 50 meter boven de dorpsse Brink uit. Boven het gedeelte van de kerk waar de liturgie wordt gevierd, geeft de hoge koepel een extra ruimtelijk effect.

De titel **basiliek** verkreeg de kerk in 1937 en dat heeft alles te maken met de oude processietraditie waarom de Larense Sint Jan bekendheid geniet. De Paus geeft kerken soms de titel Basilica Minor. Nederland kent zes en twintig van dergelijke kerken. De eretitel wordt ondermeer verleend wanneer de kerk een meer dan plaatselijke betekenis heeft, vanwege de bijzondere architectuur of wanneer het om een belangrijke **bedevaartskerk** gaat.

Toen het in 1936 vijftig jaar geleden was dat voor het eerst het Heilig Sacrament in de processie werd megedragen is de Paus om een bijzondere gunst gevraagd. Een jaar later op 24 juni 1937 zond Paus Pius XI een telegram met de boodschap dat de Larense Sint Jan zich voortaan Basilica Minor mocht noemen.

Twee symbolen van deze waardigheid treft U aan in de kerk: het **tintinnabulum** (bel om de komst van een hoogwaardigheidsbekleder aan te kondigen) en het **conopeum** (een parasol).

Rondgang door de basiliek (zie plattegrond op achterzijde boekje)

De Sint Jansbasiliek herbergt verscheidene kunstschaten; sommige onopvallend, andere de aandacht trekkend.

Verschillende ramen in de kerk zijn **glas-in-lood** ontwerpen van de Haarlemse kunstenaar (schilder en glazenier) **Henricus Alphonsus (Han) Bijvoet** (14 februari 1897 - 18 oktober 1975). De ramen zijn schenkingen van parochianen en zijn in de loop van de jaren aangebracht.

Rondom in de kerk zijn de **kruiswegstaties van Pieter Cornelis de Moor** (1866-1953) te zien. De Moor stond onder invloed van het Franse symbolisme. Zijn werk is te vergelijken met het latere werk van Jan Toorop. Hij behoorde tot een stroming kunstenaars die werkten uit een diep geloof, in bescheidenheid, ter ere van een gewijde gedachte. Zij streefden naar een kunst in dienst van de samenleving. De staties zijn tussen 1925 en 1928 in fresco gemaakt, een toen al niet meer zo bekende techniek. Vooral het kleurgebruik en de lijnvoering geven het werk van De Moor een eigen karakter.

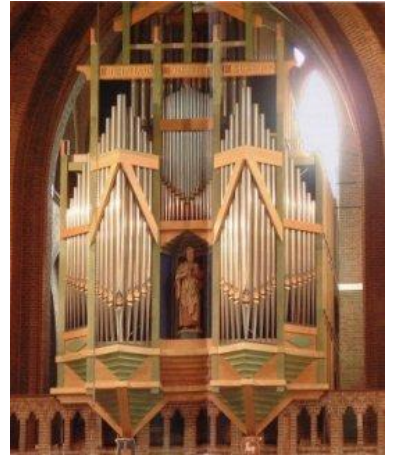
1. Bij binnenkomst via het hoofdportaal, ziet u tegenover de rechertoegangsdeur het grote **missiekruis**, herinnerend aan de parochiële retraites die elke vijf jaar werden gehouden. Het gestileerde corpus is gemaakt in een aan de *Beuroner Schule* ontleende stijl.
2. Op de muur rechts ziet u een afbeelding van "**Maria van Altijddurende Bijstand**". Deze oosters aandoende voorstelling is in het Mariajaar 1950 breed verspreid tijdens de gebedsactie voor de bekering van Rusland.
3. Vóór de Mariakapel staat tegen de westmuur het beeld van **Moeder Anna** die haar kind Maria leert lezen in de boekrollen van Israël.
4. In de Mariakapel boven het altaar staat het **Mariabeeld afkomstig uit de Waterstaatskerk** die vanaf 1845-1925 hier op de Brink stond. Rechts het witte beeld van **Theresia van Lisieux**, een populaire heilige: groots in het kleine. Zij werd heilig verklaard in het wijdingsjaar van de huidige kerk in 1925. **De gebrandschilderde ramen van Han Bijvoet** vertellen over haar leven. Van rechts naar links:
 - Raam 1:** afbeelding van Theresia met haar ouders en één van haar zussen.
 - Raam 2:** Theresia vraagt Paus Leo XIII om jong in het klooster te mogen treden.

Raam 3: Theresia's kloosterleven, werkend in de sacristie.

Raam 4: Theresia wordt op haar ziekbed getroost door een engel en sterft vroeg (24 jaar) aan de gevolgen van een longziekte.

5. Hier staat het beeld van de **'zwarte madonna'**. Het beeld – afkomstig van **Edelsmidse Brom** in Utrecht - is van het *Kevelaergenootschap in het Gooi*. Vroeger ging het beeld mee op de bedevaart naar Kevelaer. Het beeld heeft nu de basiliek als vaste standplaats.
 6. Tegenover de Mariakapel bevindt zich de doopkapel met daarin de **doopvont uit de Waterstaatskerk**.
 7. Het witte beeld tegen de westmuur stelt **Petrus Canisius** voor. Het beeld is rond 1950 gemaakt door de Larense beeldhouwer Mignot. Petrus Canisius leefde in de 16^e eeuw en was de eerste Nederlandse Jezuiet. Hij werd kloosterling in de jonge gemeenschap van Keulen en werd bekend door zijn geschriften over het geloof, ondermeer door zijn catechismus.
-
8. Ook vindt u hier de **gedenksteen** die de verheffing tot basiliek van de Larense Sint Janskerk memoreert.
 9. Bij de doopkapel staat ook het beeld van de franciscaner pater **Antonius van Padua**. In zijn tijd bekend als geloofsprediker, in onze tijd vaak aangeroepen wanneer men iets verloren heeft.
 10. Naast Antonius bevindt zich het **herinneringsmonument** van de **vliegramp te Faro** (Portugal) in 1992 met vermelding van de namen van de slachtoffers. Het staat in deze kerk dankzij de centrale ligging van Laren en de gastvrijheid die onze parochie bood en biedt aan de nabestaanden.
 11. Nu betreden wij de grote kerkruimte. Tegen de westmuur bevindt zich een door Daphné du Barry gemaakt **kruisbeeld**.
 12. Op de vroegere koorzolder staat sinds 2002 het **Adema orgel**. De oudste delen stammen uit 1885, uit het koororgel van de inmiddels afgebroken Willibrorduskerk te Amsterdam. Het is een Frans-

romantisch orgel, gerestaureerd en uitgebreid. In het front is een **beeld** aangebracht van **Sint Jan de Doper**.

Twee kleine schilden, onderaan het orgel:

Links: de **Habsburgse keizerskroon**.

Maximiliaan schonk Amsterdam het recht zijn wapen toe te voegen aan het stadswapen van Amsterdam. Hij deed dit bij gelegenheid van zijn pelgrimage naar het heiligdom, een middeleeuwse kerk in de Kalverstraat. Het schild verwijst zo naar de Amsterdamse katholieke traditie.

Rechts: het **Lam Gods**, door Sint Jan de Doper gebruikt als benaming voor Jezus. Dit schild verwijst naar de Larense traditie.

Twee grote schilden onder het orgel:

Links: het in Nederland erkende **wapen** van de basiliek

Rechts: het algemene **pauselijke wapen** dat elke basiliek mag voeren.

13. Eveneens tegen de westmuur staat het grote beeld van **Sint Johannes de Doper** gemaakt door de Edelsmidse Brom. Zijn vijf meter hoogte, maar meer nog zijn uitstraling vestigt de aandacht op het beeld. **Leo Brom** die het bronzen beeld in 1933 ontwierp lijkt vooral de dienende Johannes te laten zien; geen glorieuze held maar een man "gekleed in kamelenhaar, die sprinkhanen en wilde honing eet". De vaandeltekst "**Ziet het Lam Gods**" verwijst naar Christus en trekt de aandacht af van Johannes.
14. Boven de deur naar de Goede Herderzaal hangt de **icoon van de Goede Herder**. De icoon is een werk van iconenschilder **Geert Hüsstege** en stelt Christus als goede herder voor. Geert schilderde de icoon voor de basiliek van Sint Jan in Den Bosch in het kader van het jaar van barmhartigheid. Daarna heeft deze icoon een definitieve bestemming gekregen in onze basiliek, waardoor de band met de Goede Herder in de naam van onze parochiegemeenschap ook werd versterkt.
15. De zuidmuur volgend, komt u bij het **houten corpus** uit circa 1475; Jezus aan het kruis. Het is gemaakt voor de Romaanse kerk uit de

11e eeuw die stond op wat nu het Sint Janskerkhof heet. Het kruisbeeld is gotisch, uit Noord-Nederland en heeft de sfeer van de Moderne Devotie uit de IJsselstreek, de mystiek van Geert Grote en Thomas à Kempis.

16. Naast de deur naar de sacristie ziet u het beeld van de **Heilige Aloysius Gonzaga**, patroon van de jeugd. Tijdens zijn studie voor het priesterschap is hij gestorven als gevolg van het verplegen van de pestlijders in de stad Rome. Dit beeld stamt uit de 19 de eeuw en is afkomstig uit de vroegere Waterstaatskerk.
17. Rechts van het hoofdaltaar in het liturgisch centrum: het **Sint Jozef-altaar** met gebrandschilderde ramen van Han Bijvoet.
Raam hoog: Een engel bezoekt Jozef en zegt hem Maria tot vrouw te nemen.
Boven het altaar, van links naar rechts:
- Petrus met de sleutel van het koninkrijk der hemelen.
 - Koning David, stamvader van het Judese koningshuis, met zijn harp.
 - Johannes de Evangelist.

De **altaren** in de kerk zijn ontworpen en gemaakt door het atelier Brom.

In de absis van de kerk achter het **hoofdaltaar** gebrandschilderde ramen van Han Bijvoet. De ramen vertellen over het leven en dood van Sint Jan de Doper. Van links naar rechts:

Raam 1: Aankondiging aan Zacharias van Johannes' aankomende geboorte, de geboorte van Johannes, Zacharias schrijft op een lei "Johannes is zijn naam".

Raam 2: Prediking van Johannes bij de Jordaan. Met de rechterhand wijst hij naar Christus die de Jordaan nadert om gedoopt te worden.

Raam 3: De doop van Christus door Johannes. Boven in beeld verschijnt de Heilige Geest gesymboliseerd door een duif.

Raam 4: Herodias eist het hoofd van Johannes, die wordt onthoofd in het fort Machaerus in Perea.

Raam 5: Berispingsrede van Johannes aan het hof en aan het adres van Herodes die hij beschuldigt van overspel met Herodias, die de vrouw is van Herodes broer.

18. Ook de **communiebanken** zijn afkomstig van atelier Brom. In 1943 kwam de communiebank gereed. Eerder waren al het **rode Afrikaanse marmer en de bronzen hekwerken** geplaatst. In 1943 werden verschillende panelen toegevoegd, vier kleine met wijnranken geornamenteerd en tien grote die allemaal betrekking hebben op het Heilig sacrament. Acht tonen oudtestamentische taferelen. De twee grotere laten de nieuwtestamentische vervulling zien.
19. Links van het hoofdaltaar in het liturgisch centrum: het **Maria-altaar** met gebrandschilderde ramen van Han Bijvoet. Raam hoog: Maria verschijnt aan Bernadette van Lourdes; beiden dragen de rozenkrans.

Boven het altaar: drie vrouwelijke Heiligen. Van links naar rechts:

- Barbara; afgebeeld met de toren waarin zij gevangen zit. Zij is patrones van al diegenen die in (plotselinge) nood zijn/kunnen komen.
- Catharina van Alexandrië, theologe. Afgebeeld met het martelwerktuig (rad) waarmee zij gefolterd is.
- Margaretha; heeft voor het beleven van haar geloof moeten sterven. Satan de draak is verslagen en de overwinning van het geloof is een feit. Is patrones van o.a. verple(e)g(st)ers en vroedvrouwen.

Links en rechts in het liturgisch centrum: de eretekenen van de basiliek, het **tintinnabulum** (bel) en het **conopeum** (parasol).

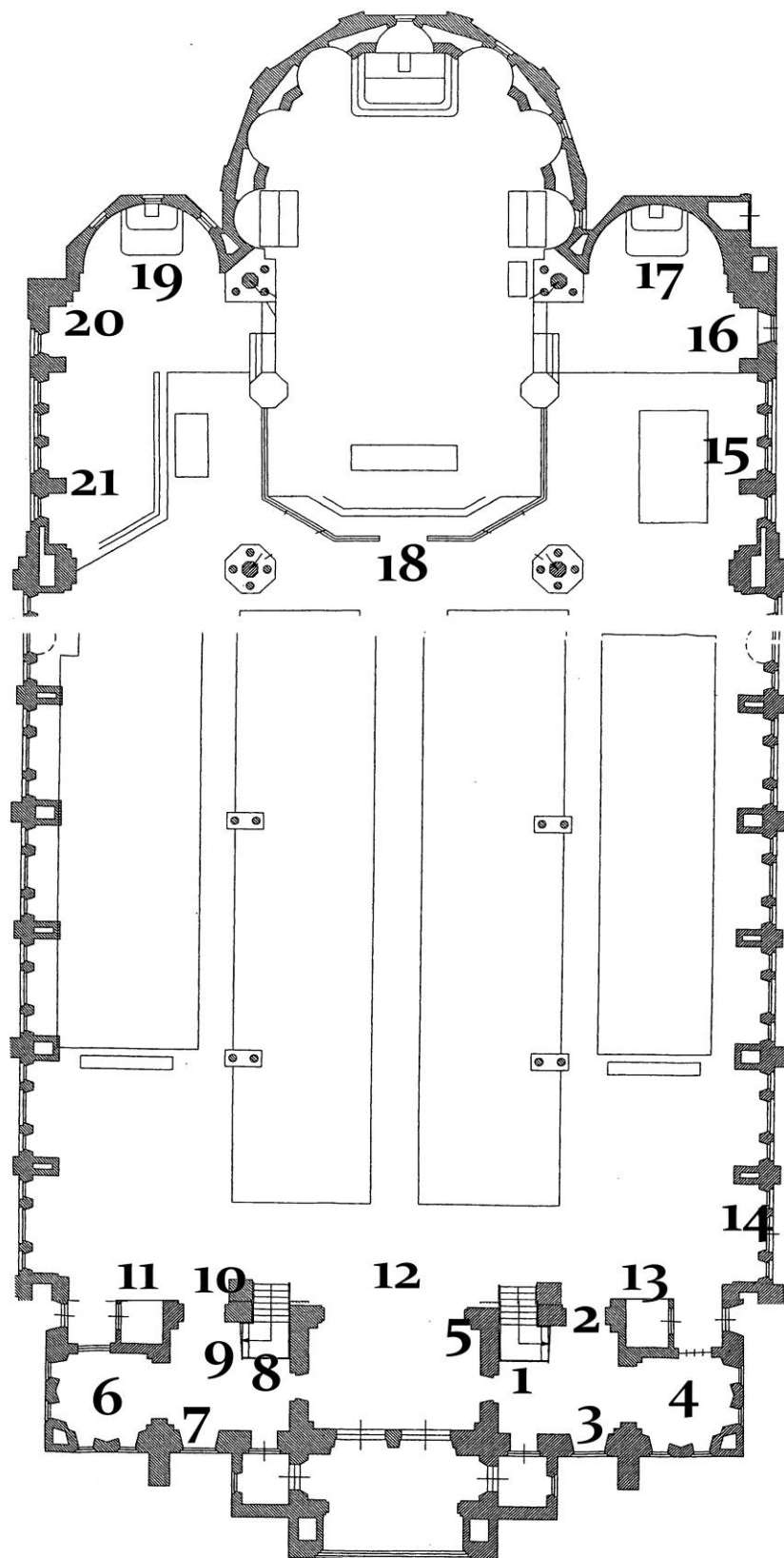
20. Het **Heilig Hart beeld**, de beelden op het Jozef- altaar, het Maria-altaar en rondom het hoofdaltaar zijn afkomstig van het atelier Brom.
21. Tegen de noordzijde het beeld van **Vincentius à Paulo**: patroon van de armen. Hij leefde in de 16e/17e eeuw en is bekend om zijn vele charitatieve initiatieven.

22. Buiten, op het kerkplein: **Beeld van Sint Jan**, ontworpen door **Daphné du Barry**.

Plattegrond van de basiliek

Oostgevel

Westgevel